

ВИДАВНИЦТВО
РАНОК

2017

ЛІТЕРАТУРНЕ ЧИТАННЯ

ДПА

ЗБІРНИК ЗАВДАНЬ

ДО ПІДСУМКОВИХ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

Відповідає чинним
орієнтовним вимогам
до контролю та оцінювання
навчальних досягнень учнів

Містить:

22 контрольні роботи

тестові завдання
(закритого і відкритого
типів)

творчі завдання

тексти
для самостійного
читання

критерії оцінювання

додаткові варіанти
контрольних робіт на сайті
interactive.ranok.com.ua

**ОНОВЛЕНА
ПРОГРАМА**
ПОЧАТКОВО
ШКОЛО

Уч

_____ класу

_____ школи

4

КЛАС

Скачано з www.erudyt.net

Erudyt.net | www.erudyt.net

ДО УВАГИ ВЧИТЕЛІВ

Пропонований посібник містить орієнтовні зразки контрольних робіт з літературного читання для підготовки до державної підсумкової атестації учнів 4 класу. Завдання складені відповідно до вимог чинної програми з літературного читання для початкових класів загальноосвітніх навчальних закладів (з урахуванням змін, затверджених Наказом МОН України від 05.08.2016 №948).

Кожна контрольна робота містить вісім завдань різних рівнів складності: тестові завдання закритого типу з вибором однієї правильної відповіді, відкритого типу з короткою письмовою відповіддю та завдання з розгорнутою письмовою відповіддю. Запропоновані завдання охоплюють усі теми, які опрацьовувалися учнями протягом навчального року, і спрямовані на перевірку рівня сформованості умінь і навичок четвертокласників з літературного читання.

Оцінювання контрольних робіт здійснюється згідно з наказом Міністерства освіти і науки України «Про затвердження орієнтовних вимог оцінювання навчальних досягнень учнів із базових дисциплін у системі загальної середньої освіти» від 21.08.2013 №1222 (з урахуванням змін, затверджених наказом МОН України від 19.08.2016 №1009), а саме: «12–10» балів виставляється, якщо робота виконана правильно в повному обсязі, але допущено одну негрубу помилку; «9» — робота виконана в повному обсязі, але допущено 1 грубу й 1 негрубу помилку; «8» — правильно виконано 3/4 роботи або виконано роботу в повному обсязі й допущено 2 грубі помилки; «7» — правильно виконано 2/3 роботи або виконано роботу в повному обсязі й допущено 3 грубі помилки; «6» — правильно виконано 3/5 роботи або виконано роботу в повному обсязі й допущено 4 грубі помилки; «5» — правильно виконано половину роботи або виконано роботу в повному обсязі й допущено 5 грубих помилок; «4» — правильно виконано 2/5 роботи або в роботі допущено 6–7 грубих помилок; «3» — правильно виконано 1/3 роботи або в роботі допущено 8–9 грубих помилок; «2» — правильно виконано менше 1/3 роботи або в роботі допущено 10–11 грубих помилок; «1» — робота виконувалась, але допущено 12 і більше грубих помилок.

За правильно виконані завдання тестового характеру 1–5 ставиться по 1 балу, за завдання 6–7 — по 2 бали і за завдання 8 — 3 бали.

Автори дібрали літературні та пізнавальні тексти, що відповідають віковим особливостям учнів, сприяють моральному та естетичному вихованню, розширюють коло читачів.

КОНТРОЛЬНА РОБОТА № 1

ЧИ ЛЕГКО БУТИ ДОБРИМ

Хто хоч раз писав писанку, той знає, що то за радість. А хто ще не писав, а бодай у руках тримав, може про те здогадатися.

Лесик знає це давно. Перед Великоднем у їхній сім'ї писанки писали завжди. Всі писали: і бабця, й мама з татом, і Богданко з Марійкою. І Лесик — хоч він найменший — не відставав од них. Писанки його щораз кращали. Тож поглядаючи на чистеньке біле яйце, яке лежало перед ним на парті, Лесик вже уявляв, як він усіх у класі здивує. Проте його непокоїла одна думка. Бабця сказала йому, що написати до свята писанку — то ще не все. Великдень лиш тоді буде справжнім, як до нього приготуєшся душею, добрими ділами. До свята зосталося лиш кілька днів, а він ще як слід не приготувався. Та й де йому до Великодня набрати тих добрих справ? Він уже чемно казав «добридень» усім сусідам. І люб'язно відповідав, котра година. Бо мав тепер власного наручного годинника й розумівся на ньому. І для сусідського трирічного Павлика змайстрував паперового літачка. Але ж цього мало, так мало! Ну, та нічого, він ще щось придумає. А зараз от постаріється і напише дуже гарну писанку.

Раптом Лесик глянув на Іринку. Вона сиділа поряд і, затамувавши подих, старанно виводила писачком по яечку.

— Гарно в тебе виходить, — сказав Лесик.

Іринка усміхнулася. Яюсь так сонячно, усім обличчям, ніби й не до Лесика, а сама до себе, до своєї першої писанки.

«Це я добре зробив», — подумав Лесик.

— Не забудь у ромбиках цяточки намалювати, — порадив він, — так гарніше буде.

— Угу, — кивнула Іринка.

«І це я добре зробив», — знов подумав Лесик.

— Іринко, ти рушника на стіл простели, щоб яєчко не розбилось.

Іринка обережно поклала на стіл писачка й, не відводячи погляду від своєї писанки, підсунула рушник ближче.

«То виявляється, робити добро не так і важко», — зрадів Лесик. І, втішений цією думкою, хотів був уже взятись до своєї писанки. Як же славно він її розпише!

...І тут Іринка гучно, на всю кімнату, чхнула, і щось глухо цокнуло об підлогу.

На підлозі розпливлася густа жовта пляма. А в ній наче застрягли шматки розписаної воском яєчної шкаралупи. Лесик глянув на Іринку й побачив, що очі в неї повні сліз. Проте він не запропонував їй своє ще не почате яєчко, яке лежало на тарілочці.

«Бути добрим не завжди легко», — цієї миті зрозумів він. (379 слів)

Оксана Кротюк

Познач правильну відповідь на запитання

1. До якого свята готувався Лесик?
 А до Нового року Б до Великодня В до Різдва
2. Яка традиція існувала в родині хлопчика?
 А дарувати подарунки Б ходити в гості
 В писати писанки
3. Як бабуся радила підготуватися до свята?
 А бути охайним Б допомагати дорослим
 В робити добрі справи

- 4 Як Лесик допомагав Іринці?
А давав дівчинці поради
Б посміхався до неї
В не звертав на Іринку уваги
- 5 Що мав зробити Лесик, коли Іринка розбила своє яєчко?
А пожаліти Іринку
Б розповісти про це вчителю
В віддати Іринці для писанки своє не почате яєчко

Виконай завдання

- 6 Знайди в тексті та запиши речення, що виражає основну думку твору.

- 7 Віднови вірш про те, яким треба бути в житті. З'єднай необхідні слова-рими з відповідними рядками.

Теплим словом вмій ...	співчувати
Вчись завжди допомагати І людині...	доброти
І старайся так прожити, Щоб, як сонечко, ...!	зігріти
І в душі завжди нести Теплий промінь ...	світити

Надія Красоткіна

- 8 Склади та запиши «правила доброти» (5 речень).

КОНТРОЛЬНА РОБОТА № 2

НЕГАРНА ЗВИЧКА

Легенько скрипнула дерев'яна хвіртка, і на подвір'я зайшов сусідський дідусь Микола.

— Дай, Боже, здоров'я! — привітався він і лагідно посміхнувся.

— Дай, Боже, всім! — відповів од хлівця* Мишків дідусь Іван і ступив сусідові назустріч.

Мишко, що сидів під крислатим горіхом, полишив їсти з мисочки вишні й відсунувся на край лави, звільняючи для дідусів місце. Він дуже любляв слухати розмову дорослих, але мав негарну звичку безцеремонно в неї втручатися.

Тим часом дідусі посідали на лаві й завели мову спочатку про те, яким спекотним видаюся цього річне літо, потім про пасіку. А далі дідусь Іван почав розповідати про поливальну систему, яку він надумав змайструвати, щоб поливати город.

— А я вчора у тітки Гайни був. Вона мене квасом напувала, — втрутився Мишко.

Але дідусь продовжував свою розповідь, навіть не глянувши на онука. Мишко перечекав якусь мить і знов сказав:

— Наш Мурчик десь носа подряпав, і мама каже, що він горе-мисливець.

Проте Мурчиків ніс теж не зацікавив дідусів: вони й далі розмовляли про своє.

Мишко образився: «Чого це вони не звертають на мене уваги?» — сердито подумав він, смикаючи то одного дідуса за рукав, то іншого. Однак вони його наче не чують.

«Але ж вони один одного чують! — подумки

* Хлівець — господарська споруда для утримання домашніх тварин.

з обуренням відзначив хлопчик. — Про город чують, про бджіл чують. А про Мурчиків ніс — ні!» І Мишко, набравши повні груди повітря, вигукнув:

— Учора Максимко, що їхня хата біля криниці, ліз через паркан і штани подер!

Однак і ця новина не справила на дідусів ніякісінького враження.

— Ви чуєте?! — несамовито заволав Мишко, — Максимко штани-и-и подер!

І тут дідусь Микола, роззирнувшись довкруги, питає в дідуся Івана:

— А де це твій Михайло? Щось я давненько не чув його й не бачив. Він у вас не з тих, що язик, мов лопа-та, і строчить, як з автомата. Либонь, зараз десь при цікавому ділі?

Од цих слів очі в Мишка округлились, як блюдця, і рот став круглим, наче бублик. Він мовчки зсунувся з лави і, присоромлений, потюпав до хати.

(316 слів)

Оксана Кротюк

Познач правильну відповідь на запитання

- ❶ Що полюбляв робити Мишко?
 - А їсти вишні
 - Б слухати розмову дорослих
 - В сидіти під крислатим горіхом
- ❷ Що означає вислів *безцеремонно втручатися в розмову*?
 - А заважати спілкуватися іншим людям
 - Б розмахувати руками
 - В голосно розмовляти

- 3 Чому дідусі не чули і не помічали Мишка?
А були дуже старенькі
Б були захоплені розмовою
В були мудрими
- 4 Який народний вислів може стати заголовком для твору?
А Говорити правду — втратити дружбу
Б Знай, коли сказати, а коли мовчати
В Діти мають великі вуха і довгий язик

Виконай завдання

- 5 Яку негарну звичку мав Мишко? Знайди в тексті й запиши.
-
-

- 6 Що сказав про Мишка дідусь Микола? Знайди в тексті й запиши.
-
-

- 7 Віднови послідовність пунктів плану відповідно до змісту твору. Постав потрібні цифри.

- Цікава розмова дідусів
 Гості
 Присоромлений Мишко
 «Максимко штани подер»

- 8 Що б ти порадив(-ла) робити хлопчикові далі? Запиши.
-
-

КОНТРОЛЬНА РОБОТА № 3

ДАР ОСІННЬОГО ПОЛЯ

Жив колись на Поліссі бідний-пребідний чоловік. Восени ще перебивався с'як-так із хліба на ріпу, а до весни уже ні того, ні другого на столі не було.

Одного разу, якраз у голодну пору, завернув до його хати перехожий дідусь і попросив:

— А чи не дали б ви мені попоїсти, чоловіче добрий? Третій день рісочки в роті не було...

Дивиться чоловік, а на дідусеві свитина — дірка на дірці, постолі* попротоптувані, шапки й зовсім немає. Жаль йому стало старого. Та так жаль, що віддав йому останній окраєць хліба.

Щиро подякував старий та й пішов.

Минув якийсь час, настала пора на полі господарювати. У бідняка землі тієї — всього латочка, та й на тій нічим садити, нічим сіяти. Зажурився чоловік, тяжко журився.

Коли це з'являється до нього той самий дідусь і приносить повну торбину небачених плодів.

— Ти мені допоміг, — каже, — у скрутну хвилину. Тож і я тобі допоможу. Посади ці плоди, і родитимуть вони, поки серце твоє буде щирим і безкорисливим.

Посадив той чоловік бульбу — а це була вона — і чекає. От уже й зійшла, от зацвіла, а там уже й поспіла. Мацнув рукою під корчем — бульби отакезні!

Як почав копати — і погріб повний, і яму накидав, а ще й половини грядки не зібрав.

Приходили сусіди — сусідам повні мішки насипав. Усім вистачило.

* *Постоли* — м'яке селянське взуття із цілого шматка шкіри без пришивної підошви, яке зазвичай носили з онучами, прив'язуючи до ніг мотузками.

Відтоді став чоловік жити в достатку, бо бульба йому і на другий, і на п'ятий рік так само щедро врожаїлася. Скільки не роздавав — і знайомим, і незнайомим, — а її все було і було.

І не меншало, а все більшало.

І чим частіше люди ділилися врожаєм з іншими господарями, то врожай був усе багатшим. (262 слова)

За Євгеном Шморгуном

Познач правильну відповідь на запитання

- 1 До якого жанру належить цей твір?
 - А оповідання
 - Б легенда
 - В байка
- 2 Про яку рослину йдеться?
 - А бульба
 - Б морква
 - В буряк
- 3 За що дідусь нагородив бідняка торбиною небачених плодів?
 - А за добре слово
 - Б за те, що бідняк поділився з дідусем останнім
 - В за те, що він поважає старших
- 4 Які слова можна використати для характеристики бідняка?
 - А добрий, щирий, милосердний
 - Б добрий, жадібний, правдивий
 - В добрий, радісний, правдивий

Виконай завдання

- 5 За якої умови будуть рости плоди? Знайди і підкресли відповідь у тексті.

6 Яка основна думка твору? Запиши.

7 З'єднай частини та утвори прислів'я.

За добро	надійніша від кам'яного мосту.
Не одяг прикрашає людину,	добром платять.
Добра людина	а її добрі справи.

8 Склади план переказу тесту і запиши.

КОНТРОЛЬНА РОБОТА № 4

ХТО ВИШНІ ПОЇВ

Катрусина мама скаржилася татові:

— Он глянь на ту вишню. Знову горобці ягоди пооб'їдали, тільки кісточки висять.

Тато здивовано розвів руками і відповів:

— Та коли ж вони, кляті, їдять ті ягоди? Я скільки ходжу в сад, а не помітив, щоб горобці шкоду робили на вишні! Чудасія якась!

І Катруся теж ніколи не бачила, щоб птахи ягоди їли. Ось гойдатися на вишневих гілочках вони люблять. Гілочка тоненька, гнучка, то горобець як учепиться в неї лапками, як почне розколюватися, так Катруся аж ногами затупцює від заздрості:

— Чому я не горобчик, так би гойдалася і гойдалася...

Якось тата не було вдома, а мама пішла на грядки розпушувати землю навколо кущів картоплі. Катруся подумала-подумала й вирішила: «Ось піду в сад, сяду під вишнею і подивлюсь, хто ягідки їсть».

Та на землі сидіти їй було нецікаво. Уже коли в сад прийшла, то краще забратися на вишню і там причаїтися й постежити.

Залізла дівчинка на вишню. Умостилася на гілці та й дивиться на ягоди. Ягоди великі, соковиті і дуже смачні. У Катрусі аж слинка покотилася. Слинку вона проковтнула і чекає, що ж далі буде.

Прилетів горобець, перескочив з гілочки на гілочку, дзьобнув на листочку якусь кузьку і полетів. На ягоди й не глянув.

«Цей, видно, не голодний, — думає Катруся. — Ось як голодний прилетить і буде ягоди дзьобати, то я йому тоді вже всю правду скажу. Скажу: негарно він робить, що вишеньки їсть...»

І тільки це подумала, як чує щось — дзінь! Глянула — аж то оса. Продзижчала над головою у дівчинки й сіла на ягоду. Вчепилася в неї, проколола тоненьку вишневу шкірку і почала смоктати густий солодкий сік. Не встигла добре й напитися, як дзінь! — друга оса прилетіла. І друга оса припала до вишеньки. Потім десь узялася третя. Обсіли з усіх боків ту ягоду. Далі таке почалося! Одна нап'ється, полетить, а на її місце інша поспішає...

Катруся ще на таке диво дивилася, так ноги за-терпли. Хоч як там гарно було, але на гідці важко сидіти. Злізла вона на землю, заходилася терти ноги. А потім гукнула мамі:

— А я знаю, мамо, хто вишневі ягідки випиває! Ось іди сюди, подивися, що там виробляють оси!

Підійшла Катрусина мама, поглянула і руками сплеснула:

— Ну ви ж подумайте! Оси таку шкоду роблять, а ми думаємо на горобців. Ой, треба мерщій ягідки рвати, бо жодної не залишиться на дереві! На тобі, Катрусю, козубочок, лізь та збирай. Увечері вареників наваримо. Добре?

Повен козубочок нарвала Катруся вишневих ягід. А увечері сиділа і вже вареники їла, аж сік у неї по губах стікав! (409 слів)

За Іваном Сенченком

Познач правильну відповідь на запитання

❶ До якого жанру належить твір?

А казка

Б легенда

В оповідання

❷ Хто є героями твору?

А тато, мама

Б Катруся, тато, мама

В оси

3 Де Катруся вирішила постежити за тим, хто ягідки їсть?

А на вишні Б на гойдалці В на огорожі

4 Що здивувало дівчинку?

А що горобець був не голодним

Б що оси смоктали сік вишеньки

В що на дереві незручно сидіти

Виконай завдання

5 Як саме оси випивали сік вишеньки? Знайди це в тексті й запиши.

6 Якою була Катруся? Запиши.

7 Віднови послідовність пунктів плану відповідно до змісту твору. Постав відповідні цифри.

Здивування Катрусі.

Мама покаржилася татові.

Смачні вареники.

Допитлива дівчинка.

8 Що ти знаєш цікавого про комах? Пригадай та поділися своїми враженнями.

КОНТРОЛЬНА РОБОТА № 5

ВИНОГРАД У САДУ

Коли Катрусині батько і мати приїхали працювати в село, їм дали невеликий дім біля Дніпра. Будиночок гарний, цегляний, але ж біля нього нічого не було — гола земля.

Весною батьки посадили діляночку малини, діляночку агрусу, діляночку порічок. А восени — п'ять яблуньок, п'ять грушок, п'ять сливок, п'ять абрикосок і п'ять вишеньок. Ще залишалось трохи місця в низині, то Катруся й каже:

— А тут давайте посадимо виноград. Я його дуже люблю.

— Ой, що ти, доню! — заперечила Катрусина мама. — Виноград такий ніжний та примхливий, а там його у повінь Дніпро може водою залити. І лоза наша пропаде. Тільки потрудимося задарма.

— А все ж таки цікаво, — мовив Катрусин тато. — Хоч подивимося, як отой виноград росте.

І посадили вони для проби кілька виноградних лозин.

Після зими знову настала весна. Пробудився, розгулявся старий Дніпро і як почав гнати воду, як почав! Одного ранку Катруся вийшла на поріг, глянула — аж докола, скільки очі бачать, сама вода. І в низині, і в саду, і в дворі, мало до будинку не дійшла.

Подивилася мама на все це й каже:

— Пропав наш сад. У дерев корінчики ще слабенькі. А малина, агрус і порічки теж не витримають такої води...

— Ну, що ж, — озвався Катрусин тато, — нічого не вдієш. Якщо вимокне, то вдруге насадимо. Не щороку ж Дніпро отак розливається. А коли зміцніють деревця, тоді їм повінь не страшна.

Прийшов Дніпро до саду серед квітня, а відступив аж у травні. І де розливався, там земля грузька, і все таке чорне, немов вигоріло.

Ходять усі втрьох — Катруся, мама і тато — по саду, розглядають, що накоїв Дніпро.

— Ця вишенька вже ні на що не здатна, — каже Катрусин тато.

— А в цієї яблуньки, бачите, кора тріснула, — скрушно мовила мама.

Потім зайшли в малинник — чорно! Поглянули на ділянку, де агрус ріс, і там все загинуло. Порічкова ділянка теж така.

— От лихо! — зітхнув тато.

Катруся ж не зітхала, бо ніколи було. Треба мерщій усе оглянути.

— А як же там наш виноград? — раптом згадав тато.

— Мабуть, від сердешного й сліду не залишилося, — відповіла мама.

Катруся саме спинилася в низині, там, де виноград восени садили. І бачить: пагонець зелений-презелений та такий сильний, соковитий. Вона як закричить:

— Мамо, таточку, а що це таке? Ось ідіть подивіться!

Батько й мати туди. Усе навколо чорне, тільки один пагінчик зеленим листям до сонця поривається.

— Ой! — сплеснула в долоні мама. — Та це виноград!

— Еге ж, таки виноград, — ствердив тато. — Виявляється, він води зовсім не боїться. Оце добре! Бо скільки землі пропадає і в нас, і в сусідів. Ніхто тут, у низині, не садить, усі бояться, що Дніпро залле. А виходить, що тут для винограду найкраще місце!

Насадили вони винограду. І такий він за літо виріс розкішний, такий гарний, що сусіди приходили, дивилися й дивувалися. (442 слова)

Іван Сенченко

Познач правильну відповідь на запитання

- 1 До якого жанру належить твір?
А легенда
Б оповідання
В казка
- 2 Навіщо Катрусини батьки посадили кущі та дерева?
А щоб було гарно
Б щоб виріс біля нового будинку сад
В щоб затримати повінь
- 3 Якою можна назвати родину Катрусі?
А щедрою
Б турботливою
В працьовитою
- 4 Які кущі посадили батьки?
А агрус, малину, порічки
Б виноград, малину, порічки
В грушки, яблука, малину

Виконай завдання

- 5 Установи відповідність. З'єднай стрілочками.

Мовби на одній нозі,
Він зростає на лозі.
Подивись скоріш в віконце —
Грона сповнені всі сонця!
Кожен скуштувати рад
Соковитий...

Скоромовка

Виноград без дощу
не народжується.

Загадка

Стигле ґроно винограду
Ганна принесла із саду.

Прислів'я

- 6 Запиши, як ти розумієш вислів «Пробудився, розгудався старий Дніпро».

- 7 Віднови послідовність пунктів плану відповідно до змісту твору. Постав потрібні цифри.

- Зелений пагінець.
- Повінь.
- Оглядини саду.
- Біля будиночка посадимо садок.
- Найкраще місце для винограду.

- 8 Чи саджав ти колись рослини? Які? Поділись своїми враженнями. Запиши.

КОНТРОЛЬНА РОБОТА № 6

КІТ ЧУДИЛО

До нас у дитячий санаторій прибуло котеня, і ми взялися його вчити. Хто його зна, як треба вчити котів, то ми й стали вчити його по-собачому. «Ляж!» — і котик лягав і дивився на нас, що ми йому дамо за це. «Вперед!» — і котик біг уперед що мав сили.

«Назад!» — і котик вертався до нас — тоді ми давали йому трошки сиру або риб'ячу голову. Так ми й вчили його по-собачому. Зробили йому й нашійничок із старого ремінця, і став він зватися Чудило. Так і бігав за нами кіт Чудило, немов собачка. Тільки не скрізь. У річку не ходив. Ми купаємося, а він сидить на березі, чекає. Ми — до човна, а він не хоче, нявчить, бігає берегом, а до нас не пливе. Не люблять коти мокрого.

Одного разу поїхали ми човном вудити рибу. Дійшов з нами до берега кіт Чудило, а в човен не поліз, не схотів. Вибравсь на дошку, що коло неї перуть білизну, й сидить на тій дошці, над водою. А під дошкою гуляють маленькі рибки верховодки. Дивиться на них згори кіт Чудило, — мабуть, смачні рибки, та в мокрому місці плавають. Дививсь, дививсь та й заснув на сонечку.

Наловили ми багато верховодок. Був у нас здоровенний синій глек, той, що в ньому воду ставлять коло вмивальника. Зачерпнули ми тим глеком води і напустили туди верховодок повно. І попливли човном додому. Прокинувся кіт Чудило, протер лапками очі й дивиться, чи не привезли ми йому чогось смачненького. Полазив у нас по плечах, по кишенях — немає нічого. Тоді як глянув у наш глек, — і закам'янів. Рибок у глеку так рясно, що води між ними не видно. Ми поставили глек на землю і трошки, одсунулись, дивимось, що робитиме

кіт Чудило. Він вибравсь на верхній край глека, умос- тився й сидить. Сидить, дивиться вниз на рибку. Ди- виться й нахилиється нижче, уже й передні лапи в гле- кові — тоді шубовсть — і вскочив у воду. Заметушивсь, заборсавсь, забивсь у воді — аж глек ходором ходить. І не вистрибує. Ну, думаємо, пропав кіт Чудило — утоп, напився води, упавши догори ногами в глек. Уже хо- тіли його рятувати; коли — вилазить. Мокрий, серде- га, ніби цілу ніч під дощем був, але рибка в зубах. Ви- ліз, рибку поклав долі, обтерся, облизався й почав їсти. Рибку з'їв, помурчав, витягнув ноги, ще раз облизав- ся — і знову поліз на глек. Отак і привчився кіт Чуди- ло до мокрого. (377 слів)

Майк Йогансен

Познач правильну відповідь на запитання

- 1 Чому кошеня стали вчити до собачому?
 - А тому що ніхто не знав, як треба вчити котів
 - Б тому що котів так і вчать
 - В тому що кошеня було здібне до такого навчання
- 2 Чому Чудило сидів на березі?
 - А бо він не любив плавати
 - Б бо вода була холодна
 - В бо не любив мокрого
- 3 Які рибки плавали під дошкою?
 - А щуки
 - Б верховодки
 - В лящі
- 4 Чому кіт, глянувши на глек, закам'янів?
 - А глек дуже блищав на сонці
 - Б з глека виповзала змія
 - В у глеку було повно рибок

- 5 Після чого кіт Чудило привчився до мокрого?
А після того, як упав у глек і спіймав рибку
Б після того, як попав під дощ
В після того, як упав у річку

Виконай завдання

- 6 Визнач і запиши жанр твору.

- 7 Що тобі сподобалося в прочитаному творі? Запиши.

- 8 Чи відомі тобі ще якісь пригоди тварин? Запиши.

erudyt.net

КОНТРОЛЬНА РОБОТА № 7

ВЕПРИК ШУКАЄ ДРУЗІВ

Жив собі Веприк.

Зустрів він Грачка й каже:

— Давай дружити!

— Давай,— погоджується Грачок.

Повеселів Веприк та з радощів як захрюкає.

А Грачок і собі весело:

— Кря-кря! Кря-а!

— Ти інакше не можеш? — питає Веприк.

— Як інакше? — не розуміє Грачок.

— Ну, хоча б так, як соловейко.

— Ні, не можу,— відповідає Грачок.

— А хіба що?

— Не подобається мені, як ти крякаєш,— проказав Веприк.

Грачок помовчав і каже:

— А мені не подобається, як ти хрюкаєш.

— Не хочу тебе й бачити! — каже Веприк.

— І я не хочу... — махнув крилами Грачок і полетів.

Знову лишився Веприк сам. «Оце вже,— думає,— кого стріну, з тим і подружусь». Стрічає Їжачка.

— Давай дружити! — пропонує йому Веприк.

— Давай! — погоджується Їжачок.

Запросив його Веприк до себе. А в хаті — не прибрано... Заходився Їжачок чепурити його оселю.

— О! — зрадів Веприк.— Гарно, хоч гостей клич.

— То й клич,— каже Їжачок,— а я яблук нашошу.

Найшло гостей — повнісінька хата! Їжачок як не старався, як не розчісувався — стирчать голки і край. Посідали гості. Їжачок розклав яблука і собі біля Веприка примощується.

— Ти тут не сідай,— каже йому Веприк.— Он який ти весь настовбурчений. Соромно мені з тобою поруч бути. Іди біля порога сядь.

Гості саме за яблука узялися.

— Ой, які смачні! — вигукують.

— Хто це таких пристарався?

— То я! Та ще мій друг Їжачок,— хвалиться Веприк.

— Де ж він? — питають гості.

Веприк на двері глип — нема Їжачка. А гості подивилися на порожнє місце біля Веприка і все зрозуміли. Піднялися зі своїх місць. Один по одному мовчки й вийшли з хати. Навіть яблук не доїли...

Зостався Веприк сам.

— Чого це не йде Їжачок? — дивується.— Ну, хай як хоче. Знайду собі іншого.

Кажуть сороки, що Веприк і досі шукає друзів. Бо ще не знайшов. Чи знайде? (281 слово)

Галина Демченко

Познач правильну відповідь на запитання

- 1 До якого жанру належить цей твір?
А міф
Б легенда
В казка
- 2 З ким намагався потоваришувати Веприк?
А із Грачком, з Їжачком
Б з усіма мешканцями лісу
В з усіма тваринами
- 3 Чому гості пішли з хати?
А було дуже пізно
Б тому що Веприк не поважав Їжачка
В яблука були несмачними

4 Що таке дружба?

А це чуйне ставлення до чиїх-небудь переживань, горя

Б це щось погане, недобре

В це стосунки, які ґрунтуються на взаємній прихильності, довір'ї, відданості, близьких інтересах.

Виконай завдання

5 Вибери прислів'я, яке є головною думкою тексту.

А Сонце зігріває повітря, друг — душу.

Б Нема друга — шукай, а знайшов — бережи.

В Дружба — найбільший скарб.

6 Чи знайде веприк собі друзів? Поясни свою думку й запиши.

7 Які твори, присвячені дружбі, ти знаєш? Запиши назву та автора.

1. _____

2. _____

8 Чи є в тебе друг? Склади і запиши невеличку розповідь про нього.

КОНТРОЛЬНА РОБОТА № 8

РОЗМОВА З ЛИСОМ

Отоді-то й показався лис.

— Добридень, — мовив лис.

— Добридень, — звичайненько відказав маленький принц і озирнувся, та нікого не побачив.

— Осьдечки я, — озвався голос, — під яблуною.

— Хто ти? — спитав маленький принц. — Ти такий гарний!

— Я лис, — відповів той.

— Пограйся зі мною, — попрохав маленький принц. — Мені так журно...

— Я не можу з тобою гратися, — мовив лис. — Я не приручений.

— О, даруй, — сказав маленький принц. Але подумав і додав: — А що означає — приручити?

— Ти нетутешній, — сказав лис. — Що ти тут шукаєш?

— Шукаю людей, — відповів маленький принц. — А що означає — приручати?

— Люди, — мовив лис, — мають рушниці і ходять на лови. Це так ускладнює життя. А ще вони розводять курей. То єдина користь від людей. Ти шукаєш курей?

— Ні, — сказав маленький принц. — Я шукаю приятелів. А що означає — приручати?

— Це поняття давно забуте, — мовив лис. — Воно означає: прихилити до себе...

— Прихилити до себе?

— Авжеж, — мовив лис. — Ти для мене поки що лише маленький хлопчик, достоту такий, як сто тисяч інших. І ти мені не потрібний. І я тобі теж не потрібний. Я для тебе всього тільки лис, достоту, як сто тисяч інших лисів. Та як ти мене приручиш,

ми станемо потрібні одне одному. Ти будеш для мене єдиний на цілім світі. І я буду для тебе єдиний на цілім світі.

— Я вже трошки розумію,— проказав маленький принц.— Є одна троянда... мабуть, вона мене приручила...

— Цілком можливо,— відповів лис.— На Землі чого тільки не побачиш...

— О, це не на Землі,— заперечив маленький принц. Лис нібито дуже здивувався.

— На іншій планеті?

— Так.

— А мисливці є на тій планеті?

— Нема.

— Як цікаво! А кури є?

— Нема.

— Ех, світ недосконалий! — зітхнув лис. А потім знову повернувся до того самого: — Одноманітне в мене життя. Я полюю на курей, а люди полюють на мене. Всі кури однакові, і люди всі однакові. І я нуджусь. Але як ти мене приручиш, моє життя буде ніби сонцем осяяне. Я знатиму твою ходу й розрізнятиму її серед усіх інших. Почувши чийсь кроки, я ховаюся в нору. Зате твоя хода, як музика, викличе мене з нори. А потім — дивись! Бачиш, он там, на ланах, досягає пшениця? Я не їм хліба. Збіжжя мені ні до чого. Пшеничні лани не ваблять мене. І це сумно. Але в тебе чуб ніби золотий. І як добре буде, якщо ти мене приручиш! Золоте збіжжя нагадуватиме мені про тебе. І я полюблю шелест колосся на вітрі...

Лис замовк і довго глядів на маленького принца. А потім попросив знову:

— Будь ласка... приручи мене!

— Я б радо,— відмовив маленький принц,— але в мене обмаль часу. Мені ще треба знайти приятелів і пізнати багато всяких речей.

— Пізнати можна лише те, що приручиш,— мовив лис.— Людям уже бракує часу щось пізнавати. Вони купують готові речі в торговців. Але ж немає таких торговців, що продавали б приятелів, і тим-то люди не мають приятелів. Як хочеш мати приятеля — приручи мене!

— А що для цього треба зробити? — спитав маленький принц.

— Треба бути дуже терплячим,— відказав лис.— Спершу ти сядеш трошки далі від мене на траву, ось так. Я краєчком ока позиратиму на тебе, дивитимусь, а ти мовчатимеш. Мова — це джерело непорозуміння. Але щодня ти сідатимеш трошки ближче... (510 слів)

Антуан де Сент-Екзюпері

Познач правильну відповідь на запитання

- ❶ Кого шукав маленький принц?
 - А тварин
 - Б людей
 - В троянду
- ❷ Чому лис не міг погратися із принцом?
 - А він був не прирученим
 - Б він не захотів
 - В він поспішав
- ❸ Чому нудився лис?
 - А він усе на світі знав
 - Б у нього було одноманітне життя
 - В у нього був кепський настрій

- 4 Що нагадуватиме лису хода принца, якщо той його приручить?
А спів
Б музику
В танець
- 5 Що ще нагадуватиме лису про принца?
А золоте листя
Б золоте серце
В золоте збіжжя
- 6 Чим для лиса була мова?
А засобом спілкування
Б джерелом непорозуміння
В джерелом енергії

Виконай завдання

- 7 Яким потрібно бути, щоб приручити лиса? Знайди це в тексті й запиши.

- 8 Як ти гадаєш, чи вдалося принцу приручити лиса? Запиши свої думки.

КОНТРОЛЬНА РОБОТА № 9

КАМІННА ГОЛОВА

Колись у давнину, можливо, триста, можливо, чотириста років тому, напали на нашу землю чужинці. Ридання й стогін залунали в кожному селі. Дими пожеж закрили сонце.

У кожній оселі нападників зустрічали косами й топірцями. Кожен волів краще померти, ніж брести на прив'язі за чужим возом у неволю.

Лише один Архип, хоча й був найсильнішим парубком у селі, не захищав свою оселю й свою матір. Зачувши стукіт копит, кинув топірець і мерщій побіг до гір. Він навіть не відчував сорому, коли здалеку побачив, як горіла стріха, під якою зростав, як рідна ненька впала, скошена стрілою ворога. Безмежний страх гнав його через урвища й потоки, гнав геть від побоїща.

Він біг день, біг ніч, не чуючи землі під ногами. А потім упав ниць* на плаю**...

* Упав ниць — обличчям вниз.

** Плаю — стежка в горах.

— Гей, легеню***! Хто ти й куди йдеш? — почув він голос, тричі повторений гірською луною.

То питала його стара, посріблена сивиною ялина. Архип почав говорити про навалу орди, про спалене село й умираючу матір. Ялина вислухала, похитала кроєю і задумалась. Нарешті сиитала:

— Скажи, горе-легеню, яке лице було в твоєї матері, коли ти її покидав? Які очі були у неї?

Утікач мовчав, бо не бачив неньчиного обличчя, рятуючи себе. Бо ніколи не вдивлявся пильно в материні очі.

— Твоє серце порожне. Рідну матір віддав ти на поталу ворогам, рятуючи себе. Ти не любиш рідного краю, своєї оселі. Кому потрібний зрадник отчого дому? Розступіться, скелі, поглиньте того, хто не мав вітчизни! Хай лише камінна голова стирчить край плаю, нагадуючи іншим про того, котрий не пам'ятав материнських очей.

*** Легинь — парубок.

З гуркотом розступилися скелі, полум'я вдарило в небо. І він перетворився на камінну голову. (261 слово)

За народною легендою

Познач правильну відповідь на запитання

- 1 До якого жанру належить цей твір?
 - А оповідання
 - Б легенда
 - В науково-популярний твір
- 2 Хто головні герої твору?
 - А чужинці
 - Б Архип та ялина
 - В Архип
- 3 Чому легінь покинув село?
 - А він був боягузом
 - Б він був слабким
 - В він був хворим
- 4 Хто розмовляв із легенем?
 - А скеля
 - Б гірська луна
 - В ялина
- 5 Яке прислів'я виражає головну думку твору?

А Чия відвага, того й перемога.

Б Хто назад біжить, той Батьківщиною не дорожить.

В Сміливим відвага володіє.

Виконай завдання

- 6 Чи шкода тобі парубка? Чому? Запиши.

- 7 Про що повинна нагадувати іншим камінна голова? Знайди це в тексті й запиши.

- 8 Кого називають патріотом? Запиши свої міркування.

КОНТРОЛЬНА РОБОТА № 10

МУЖНЯ ДІВЧИНА

...Татари напали на наше село зненацька, на світанку. Хотіли враз перебрести через річку на правий берег. Та не так сталось, як гадалось. Вартові з високого явору, що служив сторожовою вежею, ще здалеку побачили куряву, яка сунула в напрямку до поселення. Ударили на сполох. Люди заспані, але кинулися до оборони. І всі — до річки. Кожен розумів: як не спинити навалу тут, на річці, то на березі її не подолати. Гончарі, кожум'яки вмить воїнами стали. Навіть жінки вийшли боронити свою волю й долю. А попереду — Влада, добра та мужня дівчина. Стала Влада над річкою, натягнула тятиву і посилала раз по раз стріли в бусурманів*.

То тут, то там було чути:

- Браття, до бою!
- За рідну землю станимо до загибуні!
- Бийте бусурманів!

Відступили нападники. Притихли. Та раптом страшне «га-ла-ла-а» прокотилося над берегами. З-за лісу посунуло ще більше ворогів. Почався запеклий бій. Поріділи ряди оборонців. Глянула Влада, а вороги лізуть і лізуть. Немає сил зупинити їх.

«Що ж зробити?» — думала напружено вона.

Волосся Влади побіліло як молоко, обличчя пожовтіло. У розпуці** тріснули в неї груди, коса памороззю вкрилася, чоло скаменіло, ноги вгрузли в рідну землю — стала скалою.

Коли ж вороги побачили таке диво, остовпіли, налякалися. Зрозуміли це як погане віщування — і повернули назад.

* *Бусурмани* — люди іншої віри.

** *У розпуці* — у відчаї.

Зійшлися люди. Із хащів вийшли старі й малі. Заплакали за Владою... Це вона перед боєм давала цілувати грудочку рідної землі, щоб вірними всі були, не цуралися своєї Вітчизни. Посиділи мовчки біля своєї Влади-скелі... Вирішили оселитися на новому місці — біля скелі. На пам'ять мужньої Влади назвали село Уладівка. (248 слів)

За Петром Медведиком

Познач правильну відповідь на запитання

- 1 У якому розділі книжки можна помістити прочитаний твір?
 - А «Світ дитинства в літературі»
 - Б «Що було на початку світу...»
 - В «Сторінками історії України»
- 2 Хто побачив ворогів і вдарив на сполох?
 - А Влада
 - Б вартові
 - В селяни
- 3 Хто став на захист села?
 - А жінки
 - Б чоловіки
 - В усі жителі села
- 4 Що зробила дівчина Влада?
 - А перетворилася на скелю, яка налякала нападників
 - Б кинулась із мечем на захист рідної землі
 - В повела в бій односельців
- 5 Як мешканці увічнили пам'ять про Владу?
 - А оселилися біля скелі
 - Б назвали нове село Уладівкою
 - В завжди називали своїх дочок Владами

Виконай завдання

- 6 Що перед боєм давала селянам Влада? Знайди це в тексті й запиши.

- 7 Заповни таблицю.

Жанр прочитаного твору	Головний герой	Риси головного героя
<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>

- 8 Як називається твоє місто (село, селище)? Звідки в нього така назва? Запиши.

КОНТРОЛЬНА РОБОТА № 11

КОШОВИЙ ІВАН СІРКО

Харківщина завжди пишалася своїм героїчним минулим.

Саме про це було складено багато легенд, у яких уславлювалися героїзм, мужність, винахідливість, кмітливність оборонців рідної землі. Одним з них був кошовий Іван Сірко. Народ з безмежною шаною ставився до свого оборонця, тому й наділяв його надприродною силою.

Вороги цілком серйозно вважали козака Івана Сірка шайтаном і навіть своїх дітей, коли ті плакали і їх не могли заспокоїти, лякали Сірком, кажучи «Сірко йде». Сірко був чоловіком гожим*, бойової вдачі.

Пролетіло чимало років, як жив Сірко, і хоч його не стало, а слава його не пройшла, не пропала. Він був для ворогів страшний і немилостивий, а для християн** — навпаки, був дуже добрий.

Одного разу запорожці пішли із Сірком у похід, а татари прочули про те та й зразу набігли на Запорозьку Січ і почали там хазяїнувати. Як хотіли, так і хазяїнували: усіх православних християн забрали та й повели в полон. Женуть їх, а вони, бідні, не хочуть йти, та плачуть, та ридають так, що аж земля стогне. А татари на плач не зважають та нагайками їх підганяють. Прочув про ту біду кошовий Сірко. Зараз і кинувся з козаками в погоню за татарами — християн визволяти. Та летить, як птиця! Добіг близько до татар, та баче, що їх багато дуже, а козаків дуже мало, і давай хитриться: спинив свого коня та й гукнув до козаків:

— А стійте, братця, подождіть, не ворухіться!

* *Гожий чоловік* — вродливий.

** *Християни* — люди, які сповідують християнство.

Ті спинились, стоять, не ворухаться. Він тоді скочив з коня, дав його другому козакові, а сам — кувирдь! — та й зробився хортом* і побіг до татар. Татари бачать — хорт, та красивий такий, дуже сподобався він їм. Узяли вони його, нагодували, приручили до себе. А як стали ті татари оддыхати, то той хорт поробив їм таке, що вони всі послули. Тоді він назад, до козаків, та знов — кувирдь! — і знову зробивсь чоловіком.

Кинувсь тоді з козаками на татар, усіх їх вирубав, а християн звільнив з полону.

Християни дуже подякували Сіркові та й пішли собі додому щасливо... (322 слова)

За народними легендами

Познач правильну відповідь на запитання

- ❶ Ким був Іван Сірко?
 - А селянином
 - Б ковалем
 - В кошовим
- ❷ Що казали про Івана Сірка, лякаючи дітей?
 - А «Сірко біжить»
 - Б «Сірко йде»
 - В «Сірко сваче»
- ❸ Куди здійснили набіг татари?
 - А на Харків
 - Б на Львів
 - В на Запорозьку Січ
- ❹ На кого перетворився козак Сірко?
 - А на хорта
 - Б на зайця
 - В на вепра

* *Хорт* — мисливський собака.

- 5 Навіщо український народ склав легенду про козака Івана Сірка?
- А для уславлення оборонців рідної землі
 - Б для залякування ворогів
 - В для створення фільму

Виконай завдання

- 6 З'єднай частини та утвори прислів'я.

Той не козак,

ні тучі, ні грому.

Ми з такого роду,

що боїться собак.

Козак не боїться

що любимо свободу.

- 7 Яким був Іван Сірко? Знайди це в тексті й запиши.

- 8 Що тобі відомо про життя козаків? Запиши.

КОНТРОЛЬНА РОБОТА № 12 ПРОЩАННЯ З ВЕРБОЮ

Пізньої осені господар задумався в саду.

— З горіха я маю мішок горішків, яблуня дала три ящики яблук, зі слив і вишень наварили варення, — розмірковував він. — Тільки з верби нема нічого. Треба її зрубати.

— Ой ні, — зашуміла верба. — Візьми моє пруття. Буде на плоти*!

— Постарілася ти, вербо. То мій дід плоти городив. Нині в мене заводські огорожі.

— То візьми моє пруття на розпал.

— Знов немудре кажеш! — засміявся господар. — Мій батько пруттям розпалював, а в мене в хаті газ.

— Чи ти й кошиків не плестимеш, ложок не різьбити-меш?

— Ба ні, не буду.

Зітхнула верба, зронила срібен лист.

— Бачу, справді я зайвою стала. Зрубай мене. Але, коли твоя ласка, не тепер — весною.

Відгуляли вітри, відбіліли сніги — знову вийшов господар у сад.

— Пора тебе, вербо, рубати!

— Пора, — каже верба. — Хай-но востаннє з весною землю розбуджу. Закивала верба високими гілками, і злетілися до неї синиці, вівсянки, дрозди, коноплянки, славки і плиски, чижі й горихвістки, і чубатий одуд, і дзьобатий дятел, ще й сорока-скрегока всілася на самісінькім верху. Заспівали, защебетали, закричали на сто голосів:

— Весно красна, ходи до нас!

Почуло їх сонце, відчинило своє блакитне вікно й обсіпало вербу цілою зливою проміння. Тої ж миті розкрилися

* *Плоти* — огорожі.

вербові бруньки й випустили золотаво-зелені сережки. І такі прозоро-чисті, такі ніжні гіркуваті пахощі полинули садом! Враз постала дівчина, юна та свіжа, взяла в руки вербову гілочку в цвіту і ну торкати нею все навколо. Торкнула дерева — зацвіли дерева, торкнула землю — хрещатий барвінок спалахнув блакитними зірками, торкнула хмару — і та розквітла, веселкою замаїлася! А дівчина з гілкою — від дерева до дерева, від саду до поля:

— Не я б'ю, верба б'є.

За тиждень Великдень!

Почув господар знайомий шелест.

— Ще я тобі гарне літо наворожу.

Кинула верба гілку на грядки — і вирости огірки, як мальовані.

— Тепер, господарю, можеш мене й рубати!

Стрепенувся господар. Чи це сон був?

Озирнувся навколо: стоїть верба в пухнастих сережках, у ногах в нього лежить сокира, а в серці краса і сум. Підняв господар сокиру.

— Ні, вербо! — каже. — З горіха я матиму горішки, з яблуні яблука, з вишень і слив наваримо варення. А з тобою в саду буде казка. (343 слова)

За Зіркою Мензатюк

Познач правильну відповідь на запитання

- 1 До якого жанру належить цей твір?
 - А оповідання
 - Б казка
 - В міф
- 2 Чому господар вирішив зрубати вербу?
 - А бо нічого з верби не мав
 - Б бо верба засохла
 - В бо хотів посадити інше дерево

- 3 Навіщо раніше була потрібна верба?
А для виготовлення меблів
Б для виготовлення огорожі, кошиків, ложок
В для використання в будівництві
- 4 Чому верба попросила господаря почекати до весни?
А хотіла попрощатися із пташками та рослинами
Б хотіла востаннє з весною землю розбудити
В хотіла дочекатися літа
- 5 Під час якого народного християнського свята при-
мовляють:

«Не я б'ю, верба б'є,
За тиждень — Великдень!»

- А Великодня
Б Трійці
В Вербної неділі

Виконай завдання

- 6 Які пташки злетілися до верби? Знайди це в тексті
й запиши.

- 7 Як ходила весна по саду? Знайди та підкресли в тексті.

- 8 «Без верби і калини немає України». Поясни, як ти
розумієш це прислів'я.

КОНТРОЛЬНА РОБОТА № 13

ПРО ВОГОНЬ

Проїшла Масляна. Михась із дідом, балакаючи про все на світі, підготували все до посівних робіт. Тато працював з ранку до вечора. А дід залишався майже єдиним Михасевим співрозмовником. Бабуся посміхалася:

— Дивись, діду, щоб усю свою мудрість передав хлопчикам, а я — дівчаткам.

Надійшла весна. Земля парувала, підставляючи сонечку то плечі, то долоні, поверталася різнобоко, відігриваючись після льодового насту.

— Діду, ти колись мені обіцяв розповісти про перетворення дрів на вогонь.

— Бачиш, кожна жива істота, все те, що рухається, — живе, бо має силу рухатися, має енергію. Ось я, коли рівняв гвіздки взимку, теж іноді кресав іскри. Гвіздки не хотіли, щоб я лупцював їх, і пручалися, нагриваючись від ударів. Навіть лютували, бо енергію віддавали іскрі. Тобто енергія перетворювалася на вогонь. Ти ж помічав, напевне, Михасе? Дерево має свою силу, а коли її додати сірником, сила стає значнішою. Вогонь, що був маленькою іскрою, стає великим та могутнішим.

— Я зрозумів. Але то дерево, а то — небо. Звідки там вогонь?

— А там хмари живуть. Вони іноді сперечаються, кепкують, іноді нашттовхуються одна на одну, і тоді їхні іскри перетворюються на вогонь.

— Діду, ти ж казав, що у хмарі — вода.

— Казав. Вода теж жива. Рухається, має силу, а значить, енергію. Ось і міркуй.

— Не можу! — хлопчик аж закрутився. — Вода ж не горить.

Якраз блискавиця влучила в сухе горіхове дерево, і воно вмить спалахнуло яскравим кострищем. Михась заплакав:

— А як вона в нас влучить?

— Не влучить. Блискавиця вибирає найвищий предмет. А ми з тобою — під дахом, на якому стоїть громовідвід, щоб блискавиця не зачіпала.

— А коли я буду найвищим там, де вона гуляє? — Михасик з острахом дивився у небо.

— Тоді треба спокійно сісти у безпечне місце і перечекати, поки вщухне її зухвальство.

— Все одно боюся, діду.

— Просто треба знати, як бути, коли зіткнешся з нею, тоді нічого страшного немає. Кожна краплина твоїх знань захистить тебе від небезпеки. (299 слів)

За Людмилою Ліндюк

Познач правильну відповідь на запитання

- 1 До якого жанру належить цей текст?
А казка
Б оповідання
В легенда
- 2 Яка основна думка твору?
А Кожна краплина знань стане у пригоді в подальшому житті.
Б Шпаківень у садку має бути багато.
В Блискавки дуже небезпечні.
- 3 Хто передавав свої знання Михасикові?
А бабуся
Б татко
В дідусь

- 4 Де іскри перетворюються на вогонь?
А у хмарі, дереві, вітрі
Б у хмарі, дереві, гвіздку
В у хмарі, дереві, землі
- 5 Що означає слово «зухвальство»?
А відчуття жаху
Б щось набридливе, одноманітне, що не викликає інтересу
В невиявлення належної уваги, грубість, нахабство

Виконай завдання

- 6 Які порівняння використав автор у тексті? Запиши.

- 7 Як ти зрозумів, що таке енергія? Поясни.

- 8 Про що нове ти дізнався з цього тексту? Запиши.

КОНТРОЛЬНА РОБОТА № 14

КУПАЛО

Бог земних плодів Купало — один із найзнаніших слов'янських богів. Він приносив усьому зрілість: і літові, і сонцеві, і людині, і тварині, і рослині. Бо сам був уособленням животворного тепла й сонячності — молодий, яснолиций, усміхнений парубок, готовий дарувати всім радість життя й насолоду.

Купало приносив вершину літа і початок жнив. Він запалював усеочисний вогонь, вселяв надію на майбутній урожай і сіяв у серцях ніжні почуття.

Бог Купало мав своє свято — неповторно красиве, таємниче, звабливе. Воно й досі відзначається 7 липня, у день літнього сонцевороту. Саме в цей день приносили Купалу багаті жертви, у цей день вшановували Купала піснями, танцями, іграми.

На свято Купала українські хлопці та дівчата на берегах річок та озер співали радісних пісень. Хлопці терли деревом об дерево — добували «живий вогонь» — і розпалювали високі багаття.

Вважали, чим вищим буде полум'я, тим вищими будуть у полі хліба. Біля тих багать веселилися: кружляли в хороводах, стрибали через вогонь.

Знали: купальський вогонь очищає людину від усього злого, дарує силу і здоров'я.

Вірили: якщо хлопець із дівчиною, взявшись за руки, тричі перестрибнуть через вогнище і при цьому їхні руки не розійдуться, то це вірний знак, що вони скоро одружаться і їхня сім'я буде міцною, дружною.

На Купала жінки виходили в поле, в ліс, на луг збирати трави. Бо було відомо: саме в цей день трави мають чудодійну цілющу силу. А дівчата до схід сонця вмивалися росою, щоб бути красивими. Якщо котрійсь

щастило вмитися росою першою, то вона ставала першою красунею в окрузі.

Найвідважніші з хлопців купальськими ночами по-одиноці йшли до лісу шукати квіт папороті. Цей квіт запалював сам Купало опівночі в найглухіших лісових нетрях. Той, хто здобував його, міг розуміти мову всякого створіння й бачив, де в землі заховані скарби.

З різних квіток дівчата сплітали собі вінки й увечері, застромивши у вінок запалену свічку, пускали їх на воду. Якщо вінок плив добре і свічка не гасла, то це була вірна прикмета, що дівчина скоро вийде заміж.

Богові Купалу присвячено тисячі пісень. Чимало з них співається й досі.

Не забуті й численні повір'я, прикмети та легенди купальського свята. (335 слів)

За Євгеном Шморгуном

Познач правильну відповідь на запитання

- 1 Коли відзначається свято Купала?
 - А у день зимового сонцестояння
 - Б у день літнього сонцевороту
 - В у момент місячного затемнення
- 2 Яким чином хлопці на свято Купала добували «живий вогонь»?
 - А терли камінчик об камінчик
 - Б терли деревом об дерево
 - В запалювали сірники
- 3 Що символізує висота багаття?
 - А високі хліба
 - Б веселий настрій
 - В спритність хлопців

- 4 Чому саме на Купала збирали лікарські рослини?
А трави мали чудовий аромат
Б було дуже багато трав у лісі, у полі, на луках
В трави мали чудодійну цілющу силу
- 5 Коли потрібно було шукати цвіт папороті?
А опівночі
Б опівдні
В рано-вранці

Виконай завдання

- 6 Як ти гадаєш, чому саме свічку дівчата вставляли у вінок? Запиши свою думку.

- 7 опиши, як люди вшановували слов'янського бога Купала.

- 8 Вважається, що в купальську ніч дерева переходять із місця на місце і розмовляють одне з одним — шелестять листям. Пофантазуй, про що можуть розмовляти дерева цієї ночі. Склади текст (6–8 речень).

КОНТРОЛЬНА РОБОТА № 15

ХТО РОЗБУДИВ ЛІС

Напровесні в лісовій хащі прокинулися борсуки. Вони б ще поспали, але щось заважало їм, якісь дивні звуки ширяли у вологому повітрі.

— Що воно таке? Звідки цей шум-гам? — дивувалися борсуки, блукаючи навколо своїх нір і нічого не розуміючи спросоння.

— Хто це мене розбудив так рано? — бурчав їжак, вилазячи зі своєї ямки.

— Ви навіщо мене розбуркали? — заревів ведмідь, вибираючись із барлога.

Сердитий скуйовджений ведмідь, потираючи відлежані за зиму боки, прислухався.

— Це ти скрипиш? — спитав ведмідь напівсонну сосну.

— Ні, дорогенький, я ще не зовсім прокинулась.

— Це ви, напевно, розшумілись? — накинулись борсуки на куці.

— У нас ще листя не розвилось, нічим нам шуміти.

— Може, це вода булькає? — побігли звірі до лісового струмка.

Але струмок ще спав під своїм льодовим укриттям.

Раптом заляцало, затріщало зовсім близько, десь на великому дереві.

— Гей! Хто там галасує? — заревів ведмідь.

— Спати нам не дає! — притакнули борсуки.

— Зараз же перестань! — ревнув ведмідь так гучно, що їжак від жаху згорнувся клубком. — Ти що? Не чуєш мене?

— Мабуть, він глухий, — зітхнув їжак.

— Ось я зараз до нього видерусь — відразу почує. Тримайся, глушко!

Але тим часом у лісі зовсім розвиднілось і звірі побачили того, хто розбудив ліс від зимової сплячки.

На сучку, звісивши донизу крила, розпустивши віялом хвіст і витягнувши вперед шию, сидів великий лісовий півень. Він співав-токував. Його пісня нагадувала лісовий шум: скрип сосен і шелест кущів, тріск гілок і плескіт струмка. Він так захопився своїм співом, що нічого навколо не чув, нікого не помічав. А коли закінчилася його пісня, півень уважно прислухався, роздивився і побачив, що внизу зібралися звірі.

— Доброго ранку, сусіди! Як спалося взимку? — приязно привітався він.

— Збудив допори та ще й питає.

— Та годі, годі вже вам сердитись! Прокидатися час, весна ж прийшла.

— А він, виявляється, не глухий, він усе чує, — здивувалися борсуки.

— Прикидався, значить? — гнівно ревнув ведмідь.

— Ні, ні! Я не прикидався, — заперечив лісовий півень. — Що ви? Просто я так захоплююся співом, що не бачу й не чую нічого навкруги. Це вас весна збудила. Повірте, сусіди!

Сусіди повірили, але з тих пір так і прозвали лісового півня глухарем. (332 слова)

За Іриною Прокопенко

Познач правильну відповідь на запитання

- 1 До якого жанру належить цей твір?
 - А казка
 - Б оповідання
 - В стаття
- 2 Яка тема твору?
 - А зимова сплячка тварин
 - Б лісові тварини
 - В лісовий півень

- 3 Яка основна думка казки?
А У лісі потрібно поводитися тихо.
Б Природа пробуджується весною.
В Борсуки першими прокидаються від зимового сну.
- 4 Що нагадувала пісня глухаря?
А лісовий шум
Б мелодію музичного інструмента
В спів солов'я
- 5 Як ще називають глухаря?
А лісовою качкою
Б лісовим гусаком
В лісовим півнем

Виконай завдання

- 6 Чому глухар не чув, коли до нього зверталися лісові звірі? Запиши.

- 7 Чому глухар розбудив звірів? Запиши.

- 8 Що робитимуть тварини, прокинувшись від зимового сну? Запиши.

КОНТРОЛЬНА РОБОТА № 16

ОСІННІЙ КЛОПІТ

Осінні місяці — це місяці, коли більшість наших птахів стає мандрівниками. Вони летять у теплі краї — вирій. Летять, звісно, без компаса, але ніколи не зіб'ються зі свого маршруту. Ці перельоти тривають уже тисячі років, і кожен птах мандрує своїм шляхом.

Голоду бояться пташки, тому й покидають нас. Багато з них спокійнісінько й пережили б холодну зиму, та їм нема чого їсти. Зникають різні комахи, зелені стеблинки рослин. Сніг заносить смачне насіння.

Чи звертав ти увагу на те, що пташки, які прилітають до нас першими, відлітають від нас останніми?

Зозуля, соловейко, іволга, а також і ластівка зникають, ледве відчувши першу прохолоду осінніх ночей.

А жайворонки, перепілки, зяблики, шпаки — цих можна у нас ще зустріти й тоді, коли вже біла паморозь падає на луг.

Може, думаєте, що всі птахи обов'язково летять у теплі краї?

Ні, не всі летять.

Є й такі, що мандрують пішки, а інші пливуть.

Ось живе в нас такий чудовий, невтомний пішохід. Може, ти чув його крик, хоч насправді це його спів, улітку на луках, біля боліт і річок. Він «дере» свою пісню майже весь день, вечір і всю ніч. Навіть дивуешся — коли ж відпочиває співак? Чи в нього й горлянка не болить?

А зветься цей птах — завбільшки з перепілку, тільки на довгих ногах — деркач.

Деркач вирушає у свою далеку путь пішки. Лише коли зустрічає на шляху воду — тоді летить. Бо він

бігає краще, ніж літає. Проте деркач часто зимує у далекій Африці — значить, через море перелітає. Навесні птахи радо повертаються назад. (244 слова)

За Олександром Копиленком

Познач правильну відповідь на запитання

- 1 До якого розділу ти віднесеш цей твір?
 - А літературні казки
 - Б життя тварин
 - В пори року
- 2 Яка тема твору?
 - А Знайомство з птахами нашого краю.
 - Б Осінні роботи в полі.
 - В Відліт птахів у вирій.
- 3 Який із цих птахів відлітає першим?
 - А шпак
 - Б іволга
 - В перепілка
- 4 Хто із цих птахів бігає краще, ніж літає?
 - А ластівка
 - Б перепілка
 - В деркач
- 5 Які пташки прилітають до нас першими?
 - А ті, що відлітають від нас останніми
 - Б ті, що відлітають першими
 - В ті, що відлітали в другу чергу

Виконай завдання

- 6 Яка головна причина відльоту деяких птахів у теплі краї? Запиши.

- 7 Чому деркач отримав таку назву? Запиши.

- 8 Чому навесні птахи радо повертаються до нас назад? Запиши.

КОНТРОЛЬНА РОБОТА № 17**СОНЦЕ ЗАБЛУКАЛО**

Кілька днів Сонце спочивало, укутавшись важкими хмарами. А сьогодні нарешті вітер зім'яв пухнасте покривало, розірвав його і поволік по синьому небу. Сонце розплющило очі. Кинуло на галяву золотистий сніп променів. Закортіло синичці Щебетушці погрітися на Сонці, та воно вже завершило до заходу. Ой лишенько! Воно ж, мабуть, спросоння заблукало! Адже влітку воно підіймалося набагато вище.

— Сонечку! — крикнула синичка. — Ти ж збилося зі свого шляху!

Та Сонце було вже далеко.

— Кого ти кличеш? — запитав горобець.

— Ой, горобчику, наше Сонечко заблукало. Треба йому в цей час над сосниною бути, а воно покотилося до обрію...

Горобець не на жарт збентежився. Підлетів снігур. Він весело привітався, запросив пташок на ягоди та, довідавшись про новину, захвилювався:

— Гайнемо до дятла, розкажемо йому про це!

— Дядьку дятле! Сонце з дороги збилося! — закричали пташки.

— Гей, сусідко! — покликав дятел синицю Летінь, матір маленької Щебетушки.

Стара синиця порядкувала в дуплі, лаштувала вечерю.

— Що там скоїлось?

— Ти й досі не помітила, що Сонце заблукало? — хитро примружив дятел бузинове око. — Молодята хочуть його рятувати!.. Вони ще не знають, що у Сонця кілька доріг. Влітку — одна. Тією дорогою Сонце мандрує прямісінько понад лісом. Тоді воно ласкаве і щедра, ходить

в небі поволі, золоте проміння сіє — землю гріє. Восени обирає іншу путь — боком золотаві ліси обходить. А от взимку зовсім низько оббігає.

— Наше Сонечко дуже цікаве, — втрутилася матуся Летінь, — воно в цей час на півдні гостює, інші заморські землі оглядає.

І пташкам знову стало весело.

— Матусю, — посміхнулася Щебетушка, — а я знаю, де Сонце гостює. Воно тепер сяє в тих чудових краях, куди полетів дядько лелека. Де ростуть величезні фікуси і пальми, де цвітуть у затінку ліани.

— Еге ж, доню, у тих краях тепер днина довга-довга.

Сонце вже зовсім закотилося за обрій і виглядало звідти однією червоною скибочкою, яка щомиті зменшувалась. От воно й зовсім сіло, тільки червона заграва над обрієм залишилася. Мороз почав до галяви підкрадатися, білими валянками поскрипувати. Зітхнув — війнув крижаним вітром, порозганяв пташок кого куди.

Матуся Летінь укрила Щебетушку м'яким крилом, і обидві вони зігрілись і заснули. Цілу ніч Щебетушці снились заморські країни з ласкавим Сонцем, що гостює там ціліснітькі дні. (341 слово)

Надія Приходько

Познач правильну відповідь на запитання

1 Який жанр твору?

- А оповідання
- Б легенда
- В казка

2 Яка тема твору?

- А Життя птахів узимку.
- Б Мандрівка Сонця взимку по небосхилу.
- В Сварка птахів.

- 3 Хто з птахів збентежився, що Сонце заблукало?
А синичка, зяблик, ластівка
Б синичка, дятел, снігур
В синичка, горобець, снігур
- 4 Що хотіли молоді пташки зробити для Сонця?
А врятувати його
Б піти до нього в гості
В приспати
- 5 У якому із записів є римовані слова?
А На півдні гостює — землі оглядає.
Б Порядкувала в дуплі, лаштувала вечерю.
В Проміння сіє — землю гріє.

Виконай завдання

- 6 Чому синичка Щебетушка думала, що Сонце заблукало? Запиши.

- 7 Випиши в тексті образні вислови.

- 8 Склади і запиши план переказу тексту.

КОНТРОЛЬНА РОБОТА № 18

ЧОМУ ЛИПЕНЬ ЛИПНЕМ НАЗВАЛИ

Було тихо й спекотно. Над водою бабки літали, на кущах ягоди червоніли, понад квітами бджоли гули, сік-нектар збирали. Усе було так, як повинно бути в місяці липні.

Ото тільки сам липень був чимось незадоволений. Сонце яскраве, небо чисте, безхмарне, а липень хмурився.

«І чого мене так назвали? — думав він. — Незрозуміло. Усі брати-місяці правильно зветься. Січень — снігом січе, травень — трави жене, жовтень — лист фарбує. Чому ж мене липнем назвали? Може, спитати кого-небудь?»

Побачив пташку й питається:

— Скажи, будь ласка, як тебе звать-величають?

Нічого не відповіла пташка, за мухою погналася, кинулась праворуч, кинулась ліворуч, клацнула дзьобом — і немає мухи.

— Мухоловка, — здогадався липень.

Бачить, у лісі, біля берези, гриб росте, ніжка струнка, шапинка темно-брунатна.

«Цікаво, — думає липень, — може, його теж неправильно назвали, дай-но спитаю».

Нічого не відповів гриб, під березою сховався.

— Підберезник, — здогадався липень.

Дивиться він: у тому ж лісі, на низеньких кущиках, ягоди чорніють. Не питаючи, відразу дотямив — чорниця визріває.

— Усіх, усіх як треба звать, — зітхає липень, — тільки чому мене липнем назвали?

— Липнеш до всіх, от і назвали, — пробурчав старезний пеньок, що куняв собі на осонні.

— Он воно що, — обурився липень, — липну до всіх... — І стало йому гірко, тяжко від такої несправедливості. Зітхнув бідолаха. А навкруги так гарно, сонце яскраве, повітря духмяне, чи то медом пахне, чи то липа цвіте...

— Липа цвіте? Так, справді, липа цвіте... От воно що, — зрадів липень, — тому мене липнем назвали, що в цей час липа цвіте.

За Іриною Прокопенко

Познач правильну відповідь на запитання

- 1 До якого жанру належить цей твір?
А байка Б казка В легенда
- 2 Яка тема твору?
А Лісові гриби. Б Річний календар. В Місяць липень.
- 3 З якою пташкою зустрівся липень?
А осоїдом Б мухоловкою В шишкарником
- 4 Яким словом можна пояснити значення слова «куняв»?
А спав Б доїдав В дрімав
- 5 Як дізнався місяць липень, чому його так назвали?
А сам здогадався Б пеньок сказав В почув від сороки

Виконай завдання

- 6 Напиши, чому подані місяці назвали саме так.
Січень _____
Травень _____
Жовтень _____
- 7 Підкресли в тексті ознаки місяця липня.
- 8 Про назви яких місяців ти міг би розповісти щось цікаве? Напиши.

КОНТРОЛЬНА РОБОТА № 19

ПОКИНУТЕ ГНІЗДО

У Матросовому яру росли густі кущі терну. Усі чомусь їх обходять. А мені захотілося дізнатись, що між ними, адже співає там якась голосиста пташка. Той спів не раз я слухав, а тепер не чути.

Розгорнув кущ, другий. Нічого, тільки кропива внизу жалка — попекла ноги. Розгорнув третій — а перед моїм обличчям якась пташка як пурхне, аж душа заніміла.

Дивлюсь: гніздечко маленьке, а в нім — п'ятірко голубих, як намистинки, яєчок.

Про свою знахідку я розповів Миколці.

— Не вигадуй, — зблиснули Миколчині очі. — Злови пташку, тоді повірю.

— Як зловити? Адже вона пташенят висиджує.

— Отож і зловити її в цей час найлегше, яєчок вона не покине.

Послухався я Миколи. Став стежити за гніздечком.

Одного разу підкрався до куща, у якому звилася пташина гніздечко, а вона сидить, ніби й не помічає

мене. Простягнув руку й накрив долонею пташину. Аж тільки тоді вона затріпотіла з переляку. Але я, радий, що тепер доведу Миколці, пташку не випускав. Вона пручалася, щипала дзьобиком за пальці, а я забрав її та й поніс додому. А тут сусідський хлопець:

— Так ти — справжній живодер! — каже. — Покажи пташку батькові.

Як на лихо, тут і батько підходить. Я до нього:

— А в мене ось пташка!

— Звідки вона в тебе? — не повірив батько.

Я й признався, де її зловив. Дісталася ж мені на горіхи!

— Зараз же віднеси її до гнізда! Це ж мати, вона виведе маленьких пташенят, і її сім'я буде більша. Розумієш?

З великою досадою ішов я в Матросів яр. Ось і кущі терну. Садовлю пташину в гніздо, а вона — кулею в небо, більше я й не бачив її. Відбилася вона від свого гнізда. А блакитні яєчка так і пропали.

Тепер я не ходжу тією стежкою, що біля тернових кущів, але мені й досі щемлять пальці, які щипала пташка, вириваючись на волю. Так легковажно я її скривдив! Отож недарма кажуть: «Не слухай чужого розуму...» Я вже нікого й не слухаю. Хоч би там що!

З тих пір я ніколи не заглядаю в пташині гнізда, бо збагнув: то велика таємниця. (326 слів)

Іван Складанний

Познач правильну відповідь на запитання

- 1 До якого типу мовлення належить текст?
А опис
Б міркування
В розповідь
- 2 Чим зацікавився хлопчик у кущах терну?
А кропивою під ногами
Б яечками у гніздечку
В красивим листям
- 3 Яким словом можна замінити вислів «душа зацікавилася»?
А мовчати
Б злякатися
В змерзнути

4 Як хлопчик ловив пташку?

- А кинув у неї камінь
- Б схопив, коли вона сиділа на яечках
- В накрив її шапкою

5 Чи повернулася пташка до гнізда?

- А ні
- Б так
- В зрідка навідувалася

Виконай завдання

6 Яка основна думка тексту? Запиши.

7 Коли хлопчик збагнув, що вчинив? Запиши.

8 Як ти розумієш вислів: «Не слухай чужого розуму»? Поясни.

КОНТРОЛЬНА РОБОТА № 20

ОСЕЛ

Осел замислив не на жарт
Себе розумним показати,
Таким... щоб дивувався не тільки свій же брат,
Вухатий і хвостатий,
А всі побачили, чого він варт;
Щоб про Осла шуміло і гриміло всюди,
Щоб перед ним схилялись навіть люди!
Із того й почалось. Осел розправив груди,
Надувся — Осла не впізнає вже двір:
На все Осел плює, все без розбору гудить,
А головне, хто що не скаже — він наперекір.
Озвися: «Он летить у небі птиця!» —
Осел не стане в небо і дивиться,
А мовить: «Ні, то — звір!»
Скажи лиш: «Он лежить солома...»,
Хоча про те й курчатам всім відомо,
Осел умить затупотить:
«Ні, не солома — сіно там лежить!»
Ну, словом, кіл на голові теши,
Як не доводь, що не кажи —
З Ослом дійти не можна згоди.
І трапилась в дворі така пригода:
Коваль із кузні викинув у двір
Шматок розпечений заліза...
Гусак візьми й скажи: «Яке гаряче! Сліпить зір!»
Осел наш тут як тут: «І де гаряче в біса?
Холодне ж!» — і давай наперекір.
Гусак своє — Осел навпроти,
Зчинилось — хоч тікай із двору за ворота.
«Хай так, — Ослові каже Кінь. — Ти галас припини.

Лизни!»

Вухатий наш не зміг натури побороти —
 Двір оглушив страшений рев
 (Аж горобці попадали з дерев)!
 Осел стрибав, Осел на землю повалився —
 Із рота слина, сльози із очей! —
 Крутивсь, качавсь, об камінь головою бився...
 Нарешті, трохи вгомонився,
 Передихнув і важно всім рече:
 «Ну от, я говорив, і я не помилився —
 Холодне ж, холоднюще, аж пече!»

Анатолій Косматенко

Познач правильну відповідь на запитання

- 1 До якого жанру можна віднести цей твір?
 - А оповідання
 - Б вірш
 - В байка
- 2 Яке прислів'я є головною думкою твору?
 - А Бджола мала, а й та працює.
 - Б З ким поведешся, від того й наберешся.
 - В Говори до нього — як горохом об стіну.
- 3 Хто припинив галас у дворі?
 - А Гусак
 - Б Кінь
 - В Осел
- 4 Яким себе хотів показати Осел?
 - А розумним
 - Б непереможним

В рішучим

- 5 Яким словом-синонімом можна замінити слово набундючився?

А схилився

Б надувся

В помилився

Виконай завдання

- 6 Випиши з тексту прислів'я, яке теж може висловлювати основну думку тексту.

- 7 Поясни, як ти розумієш це прислів'я.

- 8 Що б ти порадив Ослові? Запиши.

КОНТРОЛЬНА РОБОТА № 21

ЯК ТВАРИНИ ЗАХИЩАЮТЬ СВОЇХ ДИТИНЧАТ

Коли молоді чи поранені тварини не можуть утекти від своїх ворогів, їхні родичі часто збираються у групи, аби захистити маленьких і хворих.

Якщо, наприклад, на маленького дельфіна нападе акула, дорослі дельфіни створюють небезпечну для акули «бойову машину». Дельфіни оточують «загарбника» і таранять його з усіх боків, аж поки він помре. У разі небезпечки слони і буйволи оточують своїх дитинчат, створюючи навколо них живу стіну. Ця тактика досить ефективна під час захисту від природних ворогів: жоден вовк не наважився б наблизитися до групи готових до бою биків. І тільки люди використовують цю ситуацію у своїх інтересах (навіть могутні тварини в такий момент не нападають і не втікають; за допомогою рушниці їх можна

знищувати одну за одною). Так само поводяться і птахи. Так, чайки і галки ніколи не залишають своїх товаришів. Вони літають зграєю навколо хижаків, пронизливо кричачи і здійснюючи відчайдушні повітряні маневри, аж поки «загарбникам» уривається терпець і вони втікають. Галки нападають навіть на людей, якщо вважають, що комусь із їхніх родичів загрожує небезпека. Якщо хтось поблизу від зграї стане розмахувати чорною косинкою, то можна бути впевненим, що птахи його атакують. Вони вважають косинку, яка розвівається, за поранену галку і зроблять усе, аби «прогнати» ворога. (199 слів)

Н. Лени

Познач правильну відповідь на запитання

- 1 До якого стилю можна віднести даний текст?
А художній Б діловий В науково-популярний
- 2 До якого збірника можна було б віднести цей твір?
А Статті про тварин.
Б Пригодницькі оповідання.
В Казкові історії.
- 3 Яка головна думка твору?
А Життя слонів і буйволів безпечне.
Б Маленьких і хворих тварин необхідно захищати.
В «Бойова машина» є небезпечною для акул.
- 4 Як літають чайки і галки?
А зграєю Б роєм В табуном
- 5 Як більшість тварин захищають дитинчат від природних ворогів?
А залишають біля них найсильнішого
Б оточують їх
В ховають у схованки
- 6 Яким словом можна замінити слово «загарбник»?
А хижак Б нападник В запасник

Виконай завдання

- 7 Коли галки можуть напасти навіть на людей? Запиши.

- 8 Напиши, про що нове для себе ти дізнався з цього тексту.

КОНТРОЛЬНА РОБОТА № 22

КІКІ Й МИШКА

Жив собі раз Кікі,
котик невеликий;
чорна була шкурка,
вуса, ніби в турка,
очі, мов жаринки,
кігті, як шпильчинки,
теплий сам, пухнатий,
та ще і хвостатий.

Не їв барабольки,
цибульки, квасольки,
а любив сметанку,
молочко, маслянку,
рибку і ковбаску,
на Великдень — паску,
часом м'яся трішки,
а найбільше — мишки.

Вдень тримався хати,
щоб м'якенько спати;
вночі йшов на звіді
за мишачим слідом
або для потіхи
всі облазив стріхи;
змерзши, біг до хатки
грить замерзлі лапки.

Раз од нього мишка
утекла під діжку,
стулилась в куточку,
примружила очка,
бо набралась страху
бідна бідолаха,
що страшна примара
з'їсть її котяра.
Біля діжки Кікі сів,

спустив повіки
і почав тихенько
муркати-співати,
мишку намовляти
співними речами,
такими словами:

«Вийди, люба мишко!
Дам тобі горішка,
із сальця шкуринку,
булочку шматинку,
мур-мур заспіваю,
тихо погойдаю!
Тільки вийди, люба,
бо без тебе згуба!»

Кікіну природу
знала мишка зроду,
довго не мовчала,
таке відказала:
«Ой не вірю, Кікі,
ти ж брехун великий!
Муркаєш гарненько,
говориш любенько,
але нам для згуби
маєш гострі зуби.
Знаю твої вісті:
хочеш мене з'їсти!
Ні, прощай,
чорненький!»

І мишка швиденько
в дірочку сховалась
і Кікі не далась.

(183 слова)

Леонід Мосендз

Познач правильну відповідь на запитання

- 1 До якого жанру можна віднести цей твір?
А легенда
Б вірш
В байка
- 2 Яке прислів'я найточніше висловлює головну думку твору Леоніда Мосендза?
А Не чини лихого, не бійся нікого.
Б На язиці медок, а на думці льодок.
В На язык гарячий, до роботи ледачий.
- 3 Які слова найточніше характеризують kota Кікі?
А лукавий, хитрий, брехливий
Б лихий, злий, безжалісний
В ввічливий, вихований, уважний
- 4 Яка кінцівка речення?
Маленька мишка сховалась у дірочку тому, що...
А зневажала kota
Б не вірила словам kota
В не хотіла спілкуватися з котом
- 5 Видатним українським байкарем є:
А Леонід Глібов
Б Тарас Шевченко
В Ліна Костенко
- 6 Прислів'я — це:
А влучний вислів, у якому міститься загадка
Б влучний вислів без повчального змісту
В влучний образний вислів, у якому міститься повчання

Виконай завдання

- 7 Випиши з твору слова, які описують зовнішній вигляд кота?

- 8 Поміркуй і запиши, як ти розумієш слова з байки Л. Глібова «Лисиця-жалібниця»:

Лукавий чоловік словами нас голубить,
Неначе всіх і жалує, і любить,
Для правди, для добра живе,
Як по воді пливе;
А ближче придивись ти —
І видно, що виля хвостом:
Помажу мов медком —
Солодке буде з'їсти.

ББК 74.268.3
УДК [82:37.091.26] (079)
Щ 61

Схвалено для використання у загальноосвітніх навчальних закладах
(Лист Інституту модернізації змісту освіти
Міністерства освіти і науки України від 04.02.2016 №2.1/12-Г-28)

Рецензенти:

Д. В. Ротфорт, канд. пед. наук, методист Центру аналітичної та методичної роботи КВНЗ
«Харківська академія неперервної освіти», учитель вищої категорії, учитель-методист
В. І. Лиженко, учитель вищої категорії, учитель-методист Харківської гімназії № 13

Щербак Г. В.

Щ 61 Літературне читання. 4 клас. Збірник завдань до підсумкових контрольних робіт для загальноосвітніх навчальних закладів / Г. В. Щербак, Н. В. Діптан, А. А. Назаренко. — Х. : Вид-во «Ранок», 2017. — 64 с.

ISBN 978-617-09-2665-4

Посібник містить 22 комбіновані контрольні роботи до підсумкових контрольних робіт з літературного читання в 4 класах загальноосвітніх навчальних закладів.

Контрольні роботи відповідають орієнтовним вимогам до контролю та оцінювання навчальних досягнень учнів початкової школи (з урахуванням змін, затверджених наказом МОН України від 19.08.2016 №1009)

Пропоновані завдання дозволять перевірити рівень сформованості умінь і навичок четверто-класників з літературного читання.

Також посібник містить безкоштовний електронний додаток: матеріали для вчителя і варіант контрольної роботи.

Призначено для вчителів та учнів початкової школи.

ББК 74.268.3
УДК [82:37.091.26] (079)

Навчальне видання
Щербак Галина Володимирівна,
Діптан Наталія Володимирівна,
Назаренко Антоніна Андріївна

Літературне читання. 4 клас. Збірник завдань до підсумкових контрольних робіт для загальноосвітніх навчальних закладів

Редактор *І. В. Єфімова*
Технічний редактор *О. В. Романова*

И508009У. Підписано до друку 13.10.2016.

Формат 70×100/16. Папір офсетний.

Гарнітура Шкільна. Друк офсетний.

Ум. друк. арк. 3,87.

ТОВ Видавництво «Ранок».

Свідоцтво ДК № 3322 від 26.11.2008.

61071 Харків, вул. Кібальчича, 27, к. 135.

Для листів: 61045 Харків, вул. Космічна, 21а.

E-mail: office@ranok.com.ua

Тел. (057) 719-48-65, тел./факс (057) 719-58-67.

З питань реалізації: (057) 727-70-80, 727-70-77.

E-mail: commerce@ranok.com.ua

www.ranok.com.ua

Для завантаження електронного додатка для вчителя:

1. Увійдіть на сайт <http://interactive.ranok.com.ua/>
2. Зареєструйтеся, натиснувши кнопку «Зареєструватися зараз»
3. Під час реєстрації оберіть статус «Учитель»
4. На головній сторінці в поле для введення скретч-коду введіть код 508009
5. Натисніть кнопку «OK» та завантажте матеріали

Служба технічної підтримки:

тел. (098) 037-54-68,

(057) 719-48-65

(понеділок-п'ятниця

з 10:00 до 18:00).

interactive@ranok.com.ua

ISBN 978-617-09-2665-4

© Г. В. Щербак, Н. В. Діптан, А. А. Назаренко, 2016

© ТОВ Видавництво «Ранок», 2017

Скачано з www.erudyt.net

Erudyt.net | www.erudyt.net

РАДИМО СКОРИСТАТИСЯ ПОСІБНИКАМИ
ДО ПІДСУМКОВИХ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ
ЗА ПРЕДМЕТАМИ

ЗБІРНИК ЗАВДАНЬ ДО ПІДСУМКОВИХ КОНТРОЛЬНИХ
РОБІТ СПРЯМОВАНИЙ НА:

- перевірку знань і вмінь
- виявлення та усунення прогалин у знаннях
- закріплення матеріалу, вивченого протягом року

ISBN 978-617-09-2665-4
9 786170 926654

РАНОК

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА ЛІТЕРАТУРА

УСІ ВИДАННЯ У ПРІ

• ranok.com.ua

• e-ranok.com.ua

✉ pochta@ranok.com.ua

♦ (057) 727-70-90

Скачано з www.erudyt.net

Erudyt.net | www.erudyt.net